

НАЦРТ УРЕДБЕ О СПОРАЗУМИМА О ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГИЈЕ КОЈИ СЕ ИЗУЗИМАЈУ ОД ЗАБРАНЕ

Предмет

Члан 1.

Овом уредбом одређују се категорије споразума о трансферу технологије и ближе се прописују посебни услови под којима ови споразуми могу бити изузети од забране.

Одредбе ове уредбе не примењују се на споразуме о истраживању и развоју и на споразуме о специјализацији.

Значење израза

Члан 2.

Изрази употребљени у овој уредби имају следећа значења:

1) **технологија** обухвата посебно знање (know-how) као и следећа права или њихову комбинацију: патент, мали патент, право заштите индустријског дизајна, право заштите топографије полупроводничких производа, сертификат о додатној заштити за медицинске производе или средства за заштиту биља, право оплемењивача биљне сорте и ауторско право на рачунарским програмима (софтвер), укључујући и пријаву за признање права или захтеве за регистрацију тих права;

2) **споразум о трансферу технологије** је споразум између два учесника на тржишту о:

а) **уступању права на технологију (уговор о лиценци)** у сврху производње уговореног производа од стране стицаоца лиценце и/или његових подизвођача;

б) **преносу права на технологију** са циљем производње уговореног производа, при којем део ризика искоришћавања технологије сноси преносилац;

3) **узајамни споразум** је споразум о трансферу технологије у којем два учесника на тржишту, у истом или одвојеним уговорима, један друге уступају право на технологију (уговор о лиценци), када се ове лиценце односе на конкурентске технологије или могу бити коришћене за производњу конкурентских производа;

4) **једностранни споразум** је споразум о трансферу технологије у којем један учесник на тржишту уступа другом права на технологију или у којем два учесника на тржишту један друге међусобно уступају права на технологију, када се ове лиценце не односе на конкурентске технологије или не могу бити коришћене за производњу конкурентских производа;

5) **производ** је роба или услуга, укључујући и полупроизвод или услугу, као и финални производ или услугу;

6) **уговорени производ** је производ који је произведен, непосредно или посредно, применом технологије која је предмет споразума о трансферу технологије;

7) **права интелектуалне својине** су права индустријске својине, а нарочито патенти и жигови, ауторско право и сродна права;

8) **посебно знање (know-how)** је скуп практичних непатентираних знања и практичних информација стечених искуством и провером који су тајни (нису опште познати или лако доступни), значајни (садрже знања и информације које су неопходне

за производњу уговорног производа или примену уговорног процеса) и одредиви (описани на довољно разумљив начин да омогуће проверу испуњености критеријума тајности и значајности);

9) **релевантно тржиште производа** је тржиште уговорених производа и њихових супститута, односно свих оних производа које купац сматра међусобно замењивим због карактеристика производа, њихове цене и намене;

10) **релевантно тржиште технологије** је тржиште уступљених права на технологију и њених супститута, односно свих права на технологију које стичалац лиценце сматра међусобно замењивим, због карактеристика, лиценчне накнаде и намераване употребе;

11) **релевантно географско тржиште** је подручје на којем конкретни учесници на тржишту учествују на страни понуде или тражње за производима или уступањем права на технологију, на којем су услови конкуренције довољно уједначени и које се може разликовати од суседних подручја, јер су услови конкуренције знатно различити у тим подручјима;

12) **релевантно тржиште** јесте комбинација релевантног тржишта производа или релевантног тржишта технологије и релевантног географског тржишта;

13) **конкуренти** су учесници на тржишту који послују на истом релевантном тржишту, и то:

а) **конкуренти на релевантном тржишту технологије**, односно учесници на тржишту који дају лиценцу за коришћење конкурентских права на технологију (стварни конкуренти на релевантном тржишту);

б) **конкуренти на релевантном тржишту производа**, односно учесници на тржишту који би, у случају када не постоји споразум о трансферу технологије, истовремено били активни на релевантном тржишту на којем се продаје уговорени производ (стварни конкуренти) или учесници на релевантном тржишту који би без споразума о трансферу технологије у кратком временском року могли сносити потребна додатна улагања или друге неопходне трошкове ради уласка на релевантно тржиште услед малог, али трајнијег повећања цена (потенцијални конкуренти);

14) **хоризонтални споразуми о трансферу технологије** су споразуми између конкурената;

15) **вертикални споразуми о трансферу технологије** су споразуми између учесника на тржишту који нису конкуренти;

16) **систем селективне дистрибуције** је дистрибутивни систем у којем давалац лиценце обавезује да уступа права на технологију за производњу, посредно или непосредно, искључиво стицаоцима лиценце изабраним на основу посебних критеријума, а стицаоци лиценце се обавезују да неће продавати уговорене производе дистрибутерима ван успостављеног система дистрибуције на територији коју је давалац лиценце одредио за дистрибутивни систем;

17) **искључива лиценца** је лиценца којом стичалац лиценце стиче искључиво право искоришћавања предмета лиценце, при чему давалац лиценце нема право искоришћавања предмета лиценце, нити право да предмет лиценце у целини или само за одређене намене или на одређеном подручју, уступа другим лицима;

18) **искључиво додељено подручје** је подручје на којем је искључиво један стичалац лиценце овлашћен да обавља производњу уговореног производа, не доводећи у питање могућност да се на истом подручју дозволи другом стицаоцу лиценце да производи уговорени производ за одређеног купца на том подручју, када је друга лиценца дата са циљем омогућавања алтернативног извора снабдевања за тог купца;

19) **искључиво додељена група купаца** је група купаца за коју је само једном учеснику споразума о трансферу технологије дозвољено да активно продаје уговорени производ настао применом лиценциране технологије;

20) **активна продаја** је тражење и приступање купцима или одређеној групи купаца који се налазе на подручју резервисаном за другог учесника у споразуму и предузимање радњи са циљем продаје производа тим купцима, укључујући посећивање купаца, слање поште и електронске поште, оглашавање у медијима који су намењени искључиво тим купцима или групи купаца, оснивање зависних друштава, огранака или организационих делова на подручју резервисаном за другог учесника у споразуму у циљу приближавања купцима и организовања продаје, као и закључивање појединачних уговора са тим купцима;

21) **пасивна продаја** је продаја на основу поруџбине купца са подручја резервисаног за другог учесника у споразуму, укључујући и поруџбине подстакнуте оглашавањем у медијима и интернетом, доступним на подручју ширем од подручја намењеног искључиво једном дистрибутеру или одређеној групи купаца, при чему је резултат слободног и неограниченог приступа огласној поруџби од стране сваког купца или групе купаца.

Споразуми који се изузимају од забране

Члан 3.

Изузимају се од забране споразуми о трансферу технологије, ако испуњавају услове из ове уредбе и ако не садрже ограничења наведена у овој уредби.

Изузеће из става 1. овог члана примењује се за време трајања права на технологију, односно све док уступљена права не истекну, престану или буду оглашена ништавим у складу са посебним прописима.

Уколико је предмет споразума о трансферу технологије посебно знање (know-how) изузеће из става 1. овог члана примењује се за време трајања тајности, осим ако посебно знање (know-how) постане опште познато као резултат активности стицаоца лиценце, када се изузеће примењује за време трајања споразума.

Изузеће из става 1. овог члана примењује се на све одредбе споразума о трансферу технологије које су у вези са куповином производа од стране стицаоца лиценце или са уступањем других права интелектуалне својине или преносом посебног знања (know-how) стицаоцу лиценце, уколико и у мери у којој су те одредбе непосредно повезане са производњом или продајом уговореног производа.

Услов испуњења тржишних удела

Члан 4.

Изузеће из члана 3. ове уредбе примењује се на хоризонталне споразуме о трансферу технологије под условом да заједнички тржишни удео учесника у споразуму није већи од 20% на релевантном тржишту или тржиштима.

Изузеће из члана 3. ове уредбе примењује се на вертикалне споразуме под условом да тржишни удео ниједног од учесника у споразуму не прелази 25% на релевантном тржишту или тржиштима.

Приликом утврђивања тржишног удела нарочито се узимају у обзир подаци о вредности оствареног прихода из претходне календарске године, а у случају да подаци о вредности прихода на релевантном тржишту не могу бити утврђени, тржишни удео се утврђује на основу оствареног обима промета, при чему се у ове вредности урачунавају и остварена вредност или обим промета свих повезаних лица уговорних страна.

Тржишни удео даваоца лиценце на релевантном тржишту технологије, израчунава се на основу утицаја права на технологију која су предмет лиценце на релевантно тржиште производа и релевантно географско тржиште на којем се продају уговорени производи, односно на основу података о заједничком оствареном промету уговореног производа од стране даваоца и стицаоца лиценце на релевантном географском тржишту и релевантном тржишту производа.

У случају када је тржишни удео уговорних страна испод утврђеног максимума, али се у току трајања уговора, услед повећања прихода или обима промета, повећа изнад вредности из ст. 1. и 2. овог члана, изузеће из члана 3. ове уредбе наставиће да се примењује за период од две узастопне календарске године који почиње да тече након истека године у којој је први пут остварен тржишни удео изнад 20%, односно 25%.

Хоризонтални споразуми на које се не примењује изузеће

Члан 5.

Не изузимају се од забране хоризонтални споразуми о трансферу технологије који, непосредно или посредно, појединачно или заједно са другим чиниоцима под контролом учесника у споразуму, имају за циљ да:

- 1) ограниче права једне уговорне стране да самостално утврђује продајну цену купцима у даљој продаји;
- 2) ограниче обим производње и продају уговореног производа, осим ако се ово ограничење односи на стицаоца лиценце у једностраном споразуму или на само на једну уговорну страну код узајамних споразума;
- 3) поделе купце или територију продаје;
- 4) ограниче стицаоца лиценце у вршењу праву на сопственој технологији или ограниче право било које уговорне стране да спроводи истраживање и развој, осим у случајевима када је ограничење права неопходно да би се спречило откривање пренетог посебног знања (know-how), које је предмет споразума о трансферу технологије, трећим лицима.

Неће се сматрати да споразум о трансферу технологије из става 1. тачка 3) овог члана, у случају да је једнострани споразум, има за циљ поделу купаца или територије продаје, ако:

- 1) обавезује стицаоца или даваоца лиценце, да не обавља производњу употребом лиценциране технологије на искључиво додељеном подручју за другу уговорну страну и/или да не обавља активну и/или пасивну продају у оквиру искључиво додељеног подручја или искључиво додељене групе купаца другој уговорној страни;
- 2) ограничава стицаоца лиценце да обавља активну продају на одређеном подручју или искључиво додељеној групи купаца другом стицаоцу лиценце од стране носиоца права и под условом да стицалац таквог права није био конкурент даваоцу лиценце у време закључења његове лиценце;
- 3) обавезује стицаоца лиценце да производи уговорени производ искључиво за сопствене потребе, али ако га не ограничава да активно и пасивно продаје уговорени производ као резервне делове за сопствене производе;
- 4) обавезује стицаоца лиценце да производи уговорени производ само за одређеног купца, када је право на коришћење лиценце пренето са циљем обезбеђења алтернативног извора снабдевања за тог купца.

Вертикални споразуми на које се не примењује изузеће

Члан 6.

Не изузимају се од забране вертикални споразуми о трансферу технологије који, посредно или непосредно, појединачно или заједно са другим чиниоцима под контролом уговорних страна, имају за циљ да:

1) ограниче права уговорне стране да самостално утврђује цене у даљој продаји трећем лицу, при чему се под овим ограничењем не подразумева могућност утврђивања максималне или препоручене препродајне цене и у случајевима у којима ограничење права нема за последицу утврђивање цене у фиксном или минималном износу као резултат притисака или подстицаја било које уговорне стране;

2) ограниче територију или групу купаца којима стицалац лиценце може пасивно продавати уговорене производе;

3) ограниче стицаоца лиценце да активно или пасивно продаје крајњим корисницима, при чему стицалац лиценце послује у оквиру система селективне дистрибуције на нивоу малопродаје, а без утицаја на право ограничавања пословања таквог стицаоца лиценце изван одобреног места седишта и пословања.

Неће се сматрати да споразум о трансферу технологије из става 1. тачка 2) овог члана, у случају да је једностранни споразум, има за циљ да ограничи територију или групу купаца којима стицалац лиценце може пасивно продавати уговорене производе, ако:

1) ограничава стицаоца лиценце да пасивно продаје на искључиво додељеном подручју или искључиво додељеној групи купаца коју је искључиво за себе задржао давалац лиценце;

2) обавезује стицаоца лиценце да производи уговорени производ искључиво за сопствене потребе, ако није ограничен у погледу активне и пасивне продаје уговореног производа као резервних делова за сопствени производ;

3) обавезује стицаоца лиценце да производи уговорени производ искључиво за одређеног купца, ако је лиценца издата са циљем обезбеђивања алтернативног извора снабдевања за тог купца;

4) ограничава стицаоца лиценце који се бави велепродајом да продаје крајњим корисницима;

5) ограничава чланове система селективне дистрибуције да продају производе неовлашћеним дистрибутерима.

Ако уговорне стране нису конкуренти у тренутку закључења споразума, али постану конкуренти у току трајања уговора, на такав споразум и за време трајања споразума се примењују одредбе члана 5. ове уредбе и ст. 1. и 2. овог члана, осим у случају накнадне измене споразума која је значајна, што укључује и случајеве закључења новог споразума о трансферу технологије између уговорних страна, при чему се тај споразум односи на конкурентска права на технологије.

Изричито забрањена уговорна ограничења

Члан 7.

Не изузимају се од забране споразуми о трансферу технологије ако садрже:

1) посредне или непосредне обавезе стицаоца лиценце да даваоцу лиценце или трећем лицу, које одреди давалац лиценце, уступи искључиву лиценцу или да им у

целини или делимично пренесе права која се односе на његова унапређења или нове примене уговорених права на технологију; или

2) посредне или непосредне обавезе једне уговорне стране да не оспорава заштиту интелектуалне својине другој уговорној страни која је носилац права у Републици Србији, при чему се ово ограничење не односи на могућност уговарања раскида споразума о трансферу технологије у случају да стицалац искључиве лиценце оспорава ваљаност било ког уступљеног (лиценцираног) права на технологију,

Изузеће из члана 3. ове уредбе, не примењује се на вертикалне споразуме у случају постојања непосредне или посредне обавезе којом се ограничава стицалац лиценце да врши сопствена права на одређеној технологији или ограничења права било које уговорне стране да спроводи истраживање и развој, осим у случају када је такво ограничење неопходно ради спречавања откривања пренетог посебног знања (know-how) трећој страни.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 8.

Споразуми о трансферу технологије на које се примењује ова уредба закључени до дана њеног ступања на снагу, усклађују се са њеним одредбама у року од три месеца од дана ступања на снагу.

За споразуме о трансферу технологије који су закључени до дана ступања на снагу ове уредбе и који су усклађени са њеним одредбама у року из става 1. овога члана, тржишни удео се израчунава на основу прихода оствареног у финансијској години која претходи години ступања на снагу ове уредбе.

Ступање на снагу

Члан 9.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I Законски основ за доношење уредбе

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у члану 13. став 3. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 95/2013) и 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС и 44/14).

II Разлози за доношење уредбе

Одредбом члана 13. Закона прописана је могућност изузећа рестриктивних споразума од забране које се односи на одређене категорије споразума, при чему се споразуми који испуњавају услове из овог члана не подносе Комисији ради изузећа. Ставом 3. овог члана утврђено је да Влада ближе одређује категорије споразума и ближе прописује посебне услове за изузеће од забране на основу овог члана.

У Републици Србији до сада није донета посебна уредба која се односи на трансфер технологије, а постојеће уредбе не изузимају од забране ове врсте споразума. Због тога, постоји потреба усклађивања права Републике Србије са правом Европске Уније, као што је прописано одредбама члана 72. Споразума о стабилизацији и придруживању закљученим између Републике Србије, са једне стране, и Европске Уније (Европских заједница и њихових држава чланица) и њених земаља чланица, са друге стране.

Европска комисија у погледу споразума о трансферу технологије примењује Уредбу бр. 316/2014 од 21. марта 2014. године о примени члана 101 (3) Уговора о функционисању ЕУ на категорије споразума о трансферу технологије, којом је, између осталог, утврђено на које споразуме се изузеће односи, услови под којима је изузеће од забране могуће, као и врсте споразума на које се изузеће не примењује. Ова уредба ближе регулише дозвољени однос права интелектуалне својине и интереса заштите конкуренције. Уз Уредбу 316/2014 донете су и смернице, које олакшавају примену ове Уредбе и доприносе правној сигурности и извесности пословања учесника на тржишту. Сходно наведеном, доношење уредбе коју Комисија за заштиту конкуренције предлаже не значи само испуњење обавезе Републике Србије да своје право усклади са правом Европске Уније, него и обезбеђење правне сигурности за учеснике на тржишту приликом закључивања споразума о трансферу технологије.

Ова уредба треба да обезбеди заштиту конкуренције и правну сигурност за учеснике на тржишту. Споразуми о трансферу технологије побољшавају економску ефикасност и унапређују конкуренцију, јер не долази до дуплирања развоја и

истраживања, јачају иницијативу за почетно истраживање и развој, подстичу иновативност, омогућавају конкуренцију на тржишту производа.

III Садржина предложених решења

Члан 1.

Прописује категорије споразума који су предмет ове уредбе, као и посебне услове под којима ове категорије могу бити изузете од забране прописане чланом 10. Закона о заштити конкуренције. Поред тога искључује се примена ове уредбе на споразуме о истраживању и развоју и на споразуме о специјализацији што је у складу са Уредбом Савета 316/2014. Наиме, ове категорије споразума, као и посебни услови за њихово изиужење прописани су Уредбом о споразумима о истраживању и развоју између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010) и Уредбом о споразумима о специјализацији између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010).

Члан 2.

Предлог решења из ове уредбе дат је по узору на одговарајућа решења из Уредбе 316/2014, с тим што је терминологија усклађена са Законом о заштити конкуренције и прописима о интелектуалној својини.

Уредбом је на самом почетку прописана дефиниција технологије, односно дефинисано је оно што технологија обухвата. Наиме, технологија је саставни део производа или производног процеса. С тим у вези права на технологију утичу на конкуренцију на различитим тржиштима. На пример, споразум између две стране које продају конкурентске производе, а које закључе узајамни споразум о трансферу технологије који је од значаја за производњу тих производа, може да ограничи конкуренцију на тржишту роба или услуга.

Дефиниција споразума о трансферу технологије полази од концепта који је одређен Уредбом 316/2014, а то је да технологија треба да се креће, тече од једног ка другом учеснику на тржишту. У том смислу, уобичајни начин овог кретања је уступање права на технологију, закључењем уговора о лиценци и то увек између само две стране. Ова Уредба не односи се на споразуме у којима учествује више од две стране. Поред тога, сматраће се да су учесници на тржишту закључили споразум о трансферу технологије и када се право на технологију не уступа, већ преноси, али тако да део ризика коришћења права на технологију сноси преносилац.

За потребе ове уредбе дефинисани су хоризонтални и вертикални споразуми о трансферу технологије, па је тако хоризонтални споразум о трансферу технологије, споразум између конкурената, односно учесника на тржишту који послују на истом релевантном тржишту технологије или релевантном тржишту производа, док су вертикални споразуми, споразуми између учесника на тржишту који не послују на истом релевантном тржишту.

Члан 3.

Одређено је да се од забране изузимају споразуми о трансферу технологије, ако испуњавају услове из ове уредбе и ако не садрже ограничења наведена у овој уредби. Даље се одређује да се изузеће примењује све док уступљена права не истекну, престану или буду оглашена ништавим у складу са посебним прописима. Примена изузећа за споразуме чији је предмет посебно знање одређена је трајањем његове тајности, односно трајањем споразума уколико је посебно знање постало опште познато.

Члан 4.

Споразум ће се изузети од забране ако заједнички тржишни удео учесника у хоризонталном споразуму није већи од 20% , односно ако тржишни удео ниједног учесника у вертикалном споразуму није већи од 25% на релевантном тржишту или тржиштима. Специфичност израчунавања тржишног удела даваоца лиценце на релевантном тржишту технологије настала је због потешкоћа које у пракси изазива његово израчунавање на основу уговорених накнада. Стога је примењен приступ у којем се тржишни удео даваоца лиценце на релевантном тржишту технологије базира на поређењу производа произведених коришћењем лиценциране технологије са производима произведеним коришћењем конкурентске технологије, из разлога што се утицај технологије на производ одражава на позицију те технологије на релевантном тржишту.

Члан 5.

Прописују се случајеви који представљају такозвана „hardcore“ ограничења у хоризонталним споразумима који због њиховог циља представљају најтежи облик повреде конкуренције. Уколико постоје оваква ограничења у споразумима о трансферу технологије такви споразуми не могу бити изузети на основу ове уредбе. Једностранни споразуми о трансферу технологије који имају за циљ поделу купаца или територије продаје ипак ће бити изузети од забране само ако садрже изричито прописана ограничења и обавезе.

Члан 6.

Прописују се случајеви који представљају такозвана „hardcore“ ограничења у вертикалним споразумима који због њиховог циља представљају најтежи облик повреде конкуренције. Уколико постоје оваква ограничења у споразумима о трансферу технологије такви споразуми не могу бити изузети на основу ове уредбе. Једностранни споразуми о трансферу технологије, који иако имају за циљ да ограниче територију или групу купаца којима стицалац лиценце може пасивно да продаје уговорене производе, биће изузет на основу ове уредбе само ако садрже изричито прописана ограничења и обавезе.

Члан 7.

Прописује две врсте изричито забрањених уговорних ограничења која, уколико су садржана у споразумима о трансферу технологије, искључују изузеће на основу ове уредбе.

Члан 8. и 9.

Предвиђају се прелазне и завршне одредбе, као и ступање на снагу.

IV Средства за спровођење уредбе

За спровођење предложене уредбе нису потребна финансијска средства из буџета Републике Србије.